

різномірно розвинену, соціально зрілу, яка успішно засвоює ціннісно-нормативний досвід поколінь, виробляючи свій власний досвід діяльності, творчості, спілкування. Тому особливого значення набуває розвиток педагогічної творчості, створення колективу однодумців, які б усвідомили значення своєї ролі у суспільстві і на основі цього безперервно самовдосконалювались та розвивали власний творчий потенціал.

Література

1. Дистервег А. Руководство к образованию немецких учителей. Избр. пед. произв. – М.: Политиздат, 1961.
2. Кондрашова Л.В. Превентивная педагогика. – М.: Вища школа, 2005.
3. Павлюк В. Декада психології в школі // Психолог, 2004. – № 6.
4. Рерих Н. Врата в будущее. – Рига: Виеда, 1991.

О.В.Малихін, М.В.Гільднер

ТРУДНОЩІ І ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У СЕРЕДНЬО-СПЕЦІАЛЬНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

В статье рассматривается проблема определения трудностей и пути их преодоления в процессе изучения иностранного языка в средне-специальном учебном заведении.

The article deals with the problem of determining any difficulties and ways of their overcoming in the process of a foreign language learning in a secondary specialized educational establishment.

Однією з поважних причин виникнення труднощів в навчанні іноземної мови є проблема психологічного характеру: боязнь тих, хто навчається, зробити помилку, що несприятливо виявляється на оформленні мови, її швидкості і змістовній стороні висловлювання. Постійне зазначення на помилки веде до психологічного “затискання” студента, виникненню того, що в психології називається “психологічним бар’єром” [1, с. 17].

Професіоналізм і майстерність викладача повинні підказати йому правильний підхід до роботи над помилками, шлях до їх прогнозування і попередження. Описуючи типові помилки при вивченні іноземної мови, Н.Д.Івицька відмічає: “... викладачам

добре відомі випадки, коли помилка, скажімо, у вимові веде до викривлення змісту висловлювання.” [2, с. 46-52]

Мета даної роботи – визначити труднощі і шляхи їх подолання у процесі вивчення іноземної мови у середньо-спеціальному навчальному закладі.

Тому, прогнозуючи труднощі і реєструючи помилки, працюючи над їх попередженням і подоланням, ми не віддавали переваги якому-небудь одному із приведених аспектів, так як усі вони взаємопов’язані і взаємозалежні.

У ході науково-експериментальної роботи, що ґрунтується на аналізі психолого-педагогічної і методичної літератури, ми виявили наступну типологію труднощів, які виникають у процесі вивчення іноземної мови у середньо-спеціальному навчальному закладі: лінгвістичні; дидактичні; аксіологічні; соціокультурні; вікові.

До причин виникнення труднощів того чи іншого плану ми віднесли:

- низький рівень лінгвістичної компетентності тих, хто навчається;
- недостатня сформованість механізму самоконтролю;
- низький рівень мотивації до вивчення іноземної мови і орієнтації на пізнання як цінність;
- соціокультурні відмінності в системі мов;
- ігнорування обліку індивідуальних і вікових факторів.

Лінгвістичні труднощі

До лінгвістичних труднощів ми віднесли труднощі, які викликані низьким рівнем лінгвістичної компетентності тих, хто навчається, і недостатньою сформованістю механізму самоконтролю. Під лінгвістичною компетентністю ми розуміли володіння мовленнєвими засобами, процесами породження і розпізнання тексту.

У процесі вивчення іноземної мови велике значення для прогнозування труднощів, передбачення і подолання типових помилок студентів має облік типологічних відмінностей у системах рідної і іноземної мов. До того ж своєчасне ознайомлення з типологічними відмінностями в системах контактуючих мов може зняти лінгвістичні труднощі, застерегти чи допомогти позбутися деяких помилок.

Одним із прийомів подолання труднощів інтерференції рідної мови є дотримання принципу наочності: різні види зорової наочності (таблиці, малюнки, схеми, відеофільми) містять у собі достатньо велику кількість інформації, у той час як різні види слухової наочності виявляються позитивною мотивацією для студентів.

Задля подолання лінгвістичних труднощів при цілеспрямованому навчанні іноземної мови формуємо у студентів навички самоконтролю, а також як ними користуватись. Самоконтроль розглядаємо як внутрішній механізм мовленнєво-розумової діяльності, що регулює оволодіння зовнішньою мовленнєвою діяльністю.

Дидактичні труднощі

До причин виникнення труднощів дидактичного характеру відносимо наступні:

- домінування у навчанні одного виду мовленнєвої діяльності відносно інших;
- визначення у якості головного критерію вимог щодо лексичного і граматичного оформлення мовлення;
- невідповідність методу навчання індивідуальним особливостям і потребам тих, хто навчаються.

Сучасна практика навчання іноземних мов показує, що у теперішніх умовах значна увага приділяється навчанню усному мовленню у порівнянні з іншими видами іншомовної мовленнєвої діяльності. Саме тому дуже часто навчання читання підпорядковується формуванню саме таких навичок.

У процесі розуміння студентам допомагають як певні слова, котрі виступають у якості орієнтирів, так і контекст. Рух думки у процесі розуміння багаторазово здійснюється у напрямку від слова (словосполучення) до контексту речення і тексту в цілому, а потім у зворотному напрямку – від контексту до речення, слова, досягаючи більш точного й цілісного розуміння зв'язків, бачення образів, переживань. Цей процес не відбувається рівномірно: у якийсь момент окремі деталі складаються у цілісну картину і відбувається “входження до тексту”, що суттєво полегшує і прискорює подальші дії.

Таким чином, в основі навчальних дій, що формують пошукову діяльність при читанні, є дії від аналізу – до синтезу,

тобто до безпосереднього сприйняття прочитаного.

Аксіологічні труднощі

Діяльність учіння – категорія суб'єктивна, суб'єкт повинен мати мотивацію і потребу у вивченні іноземної мови, які визначають успішність цієї діяльності.

Задля сприяння розвитку потреби й ціннісного ставлення студентів до процесу пізнання у ході професійно орієнтованого навчання тексти, що використовуються, мають відповідати наступним вимогам:

- професійним вимогам майбутніх спеціалістів;
- містити у собі новітню інформацію й бути практично значущими, тобто представляти собою пізнавальну цінність;
- бути доступними, системними й логічно викладеними;
- спиратися на терміни й поняття професійно значущих дисциплін.

Тексти, що добираються, покликані визвати у студентів інтерес і бути вмотивованими щодо:

- інтелектуальних потреб й інтересів тих;
- прагматичних інтересів і потреб;
- естетичних і емоційних потреб й інтересів.

Досвід професійно орієнтованого навчання іноземної мови показує, що подолання аксіологічних труднощів є можливим:

- під час розробки навчально-методичних посібників, які передбачають не лише засвоєння обов'язкової лексики, граматичних структур, але й спрямовані на забезпечення ціннісного аспекту пізнання.
- за умови організації такого навчального процесу, протягом якого студенти у найбільшій мірі мають змогу реалізувати свою потребу у пізнанні й застосувати наявні знання через виконання різних видів завдань – від репродуктивних вправ до науково-дослідної роботи;
- за умови інтенсифікації процесу навчання і засвоєння знань за рахунок використання активних методів навчання і ціннісно-орієнтованої технології навчання.

Соціокультурні труднощі

У засвоєнні іноземної мови найбільш очевидні труднощі спостерігаються на рівні соціокультурних фонових знань, відсутність чи недостатність яких призводять до появи

утруднень під час здійснення мовленнєвої діяльності у заданому соціокультурному контексті. Це виявляється:

- у неадекватній інтерпретації національно-культурної, етнічної і соціально-стратифікаційної інформації;
- у некоректному вживанні лінгвокраїнознавчої і соціокультурно маркірованої лексики.

Спираючись на наведені твердження можна дійти висновку, що задля подолання труднощів, зумовлених соціокультурними розбіжностями, необхідно забезпечити наявність лінгвокраїнознавчих текстів, які б містили у собі як функціональну країнознавчу інформацію, так і фонову. При цьому тексти у якості свого змісту мають нести функціональну інформацію, а саме предмет навчального, професійного, культурного і побутового спілкування, а у якості коментарів – фонову інформацію, тобто відомості про норми і традиції спілкування, реалії країни, мова якої вивчається.

Вікові труднощі

Аналіз психолого-педагогічної літератури і досвід власної роботи показують, що незнання вікових і психологічних особливостей особистості студента можуть також спричиняти виникнення труднощів при навчанні іноземної мови.

У цьому віці розумові здібності індивіда є повністю сформованими. Студенти володіють складними розумовими операціями (аналіз, синтез, порівняння, спілкування, систематизація, абстрагування, конкретизація), мають досить багатий понятійний апарат. Слід враховувати, що саме у студентському віці спостерігається найвища активність пам'яті. Також спостерігається найбільш гостре протиріччя між мнемічним і логічним розвитком, коли можливості логічних перетворень засвоєного матеріалу зростають, а здатність до тривалого запам'ятовування і утримання засвоєного тимчасово послаблюється. Подібні мнемічні протиріччя особливо чітко проявляються у розумовій діяльності студентів молодших курсів.

Виходячи з цього, необхідно будувати процес навчання не на механічному запам'ятовуванні матеріалу, а на мнемічній діяльності, яка є логічно організованою. У процесі навчання іноземної мови слід враховувати факт того, що суттєвою ознакою розвитку пам'яті є її “спеціалізація”, котра визначається, перш за

все, діяльністю людини, а не її віком. Це так звана професійна пам'ять, успішному розвитку якої сприяє контекстне навчання і організація текстового матеріалу на ґрунті інтегративного підходу до здійснення між предметних зв'язків іноземної мови з іншими предметами.

У студентському віці дещо більш сильною є зорова і змішана пам'ять, ніж слухова (Б.Г.Ананьев). Саме тому студенти вважають найбільш економною й прийнятною формою пред'явлення навчального матеріалу в письмовому вигляді, що забезпечує зорову опору. Тому цю особливість пам'яті слід використовувати у навчанні іноземної мови, особливо при поясненні нового матеріалу.

Таким чином, знання вікових і психологічних особливостей студентів, а також їх урахування під час навчання іноземної мови, сприяють більш ефективній організації навчального процесу, ціннісному ставленню студента до іноземної мови, професійно значущих знань, які він може набути лише за умови володіння нею на належному рівні.

Література

1. Ананьев Б.Г. Избранные психологические труды: В 2-х т. – М.: Педагогика, 1980. – Т.2. – 287 с.
2. Ивицкая Н.Д. О наиболее типичных ошибках при изучении английского языка и некоторых путях их преодоления // Иностр. яз. в шк. – 1985. – № 3. – С. 46-52.
3. Леонтьев А.А. Психолого-педагогические основы обновления методики преподавания иностранных языков // Альма матер: Вестн. высш. шк. – 1998. – № 12. – С. 13-18.

Ю.В.Рева

ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНОЛОГІЯ ГУМАНІЗМУ ТА САМОВІДДАНОЇ ЛЮБОВІ ДО ОСОБИСТОСТІ ДИТИНИ – ВАЖЛИВЕ ЯДРО ЛЮДСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ

В работе раскрыта педагогическая технология гуманизма и самоотверженной любви к личности ребенка как важное ядро человеческих ценностей

The article is devoted to the pedagogical technology of humanism and selfless love to the child's personality as an important